

Sustainaweekly

Gaat de krapte op de arbeidsmarkt de transitie in de weg staan?

- ▶ **Economie thema:** We hebben gekeken naar arbeidstekorten in Nederland voor beroepen die van belang zijn voor de aanleg van een nieuwe energie-infrastructuur, het isoleren van woningen en het plaatsen van zonnepanelen. Hoewel de arbeidsmarkt over de hele linie erg krap is, geldt dit nog sterker voor klimaatberoepen, met een veel groter aandeel onvervulde vacatures. Deze tekorten dreigen de transitie te belemmeren zonder meer daadkrachtige maatregelen om op grote schaal te trainen en om te scholen.
- ▶ **ESG in figuren:** In een vast onderdeel van onze *Weekly* presenteren we enkele grafieken met de belangrijkste indicatoren voor ESG-financiering en de energietransitie.

In deze editie van de SustainaWeekly beoordelen we of de krapte op de arbeidsmarkt in Nederland een belemmering kan vormen voor de ambitieuze plannen van het kabinet om de uitstoot in 2030 met 60% te verminderen. Helaas blijkt uit onze analyse dat dit een zeer reëel risico is. Terwijl de arbeidsmarkt over de hele linie erg krap is (ongeveer 20% van de vacatures is momenteel onvervuld), geldt dit nog meer voor klimaatberoepen. Tussen eind 2021 en maart 2022 is het percentage openstaande vacatures gestegen van 24% naar 36%. Voor de beroepen die het meest direct met de energietransitie te maken hebben, bijvoorbeeld elektrotechnici of installateurs van zonnepanelen, ligt het percentage onvervulde vacatures nog hoger. We concluderen dat er weliswaar goede initiatieven zijn voor om- en bijscholing, maar dat deze op veel grotere schaal moeten worden uitgerold om te voorkomen dat de energietransitie wordt belemmerd door arbeidstekorten.

Veel leesplezier en, zoals altijd, laat het ons weten als je feedback hebt!

Nick Kounis, Hoofd Financial Markets & Sustainability Research | nick.kounis@nl.abnamro.com

Arbeidstekorten onder klimaatberoepen steeds grotere drempel voor de energietransitie

Sandra Phlippen – Hoofdeconoom | sandra.phlippen@nl.abnamro.com

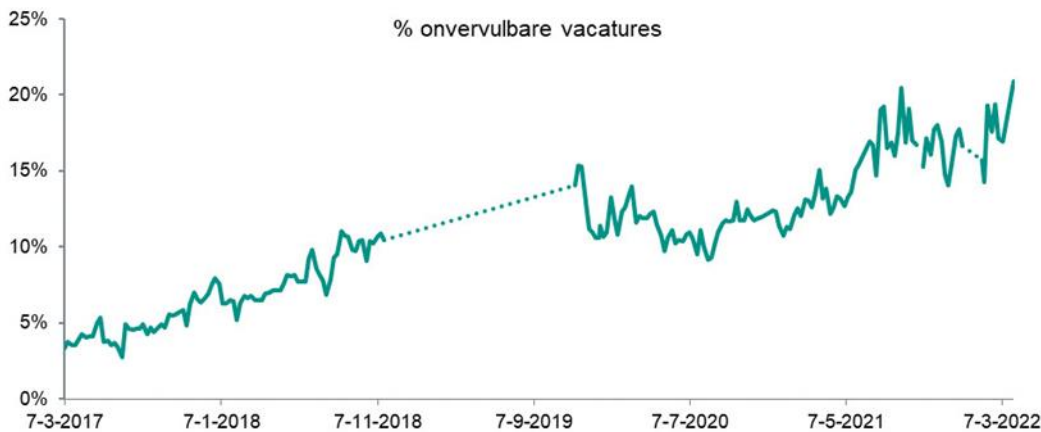
Sonny Duijn – Sectoreconoom thema's sonny.duijn@nl.abnamro.com

- ▶ De 35 miljard euro uit het klimaatfonds waarmee het Kabinet de ambitie heeft om 60 procent emissiereductie te bereiken in 2030 dreigen te stranden in personeelstekorten bij de uitvoering
- ▶ Wij hebben voor een selectie van 52 beroepen die van belang zijn voor de aanleg van een nieuwe energie infrastructuur, het isoleren van woningen en het plaatsen van zonnepanelen– zogenaamde klimaatberoepen - gekeken hoe groot de schaarste aan arbeidskrachten is
- ▶ Terwijl de arbeidsmarkt over de gehele breedte erg krap is (zo'n 20 procent van de vacatures is momenteel onvervulbaar) is dit voor de klimaatberoepen nog veel sterker het geval. Tussen eind 2021 en in maart 2022 is het percentage onvervulbare vacatures gestegen van 24 naar 36 procent
- ▶ Er zijn goede initiatieven voor omscholing en bijscholing maar deze zullen op veel grotere schaal moeten worden uitgerold om te voorkomen dat de energietransitie strandt in de uitvoering

Percentage onvervulbare vacatures

Wij meten de krapte op de arbeidsmarkt op basis van open data van de uitkeringsinstantie UWV. Op werk.nl worden vacatures die op dat moment open staan per beroep en per gemeente weergegeven. Ook wordt de zoekactiviteit van werkzoekenden bij het UWV geregistreerd. Wij koppelen alle werkzoekenden die interesse tonen in een bepaald beroep en bereid zijn om vanaf hun woonadres tot aan de locatie van de vacature te reizen aan de op dat moment openstaande vacatures. Zodoende meten we voor elk beroep het percentage vacatures waarvoor geen interesse is onder werkzoekenden. Onderstaande figuur toont dat de arbeidsmarkt op dit moment historisch krap is. Meer dan 20 procent van de openstaande vacatures zijn onvervulbaar. Voor meer informatie over onze meetmethode zie [hier](#).

Onvervulbare vacature

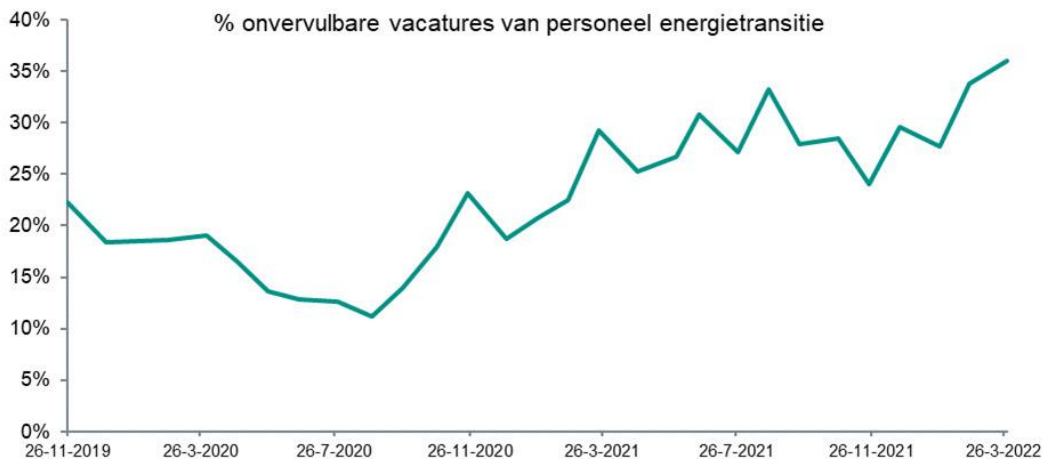

Bron: ABN AMRO Economisch Bureau

Krapte onder klimaatberoepen nog veel groter

Voor een selectie van 52 beroepen (zie bijlage voor de gekozen beroepen) die relevant zijn voor de energietransitie is de krapte nog veel forser. Inmiddels is 36 procent van de vacatures onvervulbaar.

Onvervulbare vacatures voor energietransitie

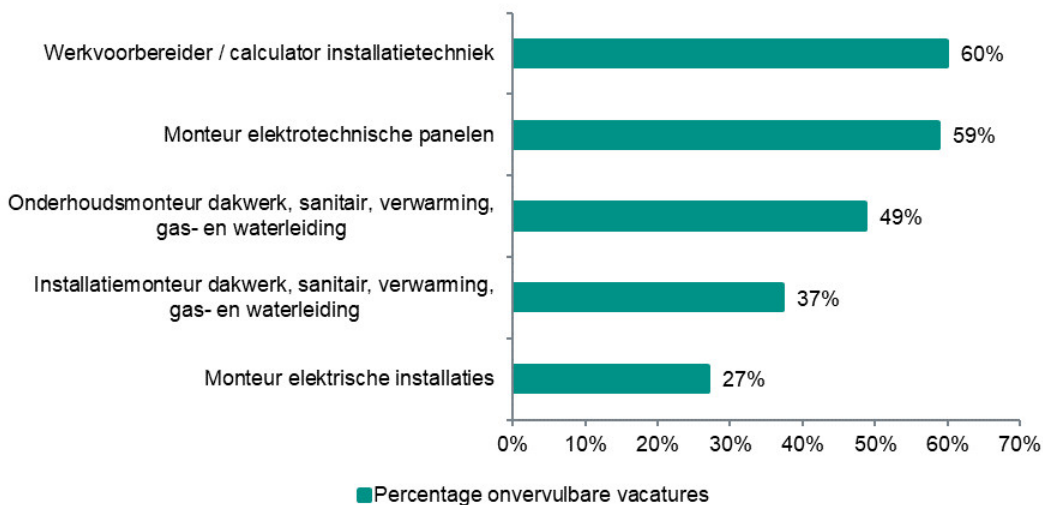

Bron: ABN AMRO Economisch Bureau

Installateurs

Voor de beroepen die het meest direct gerelateerd zijn aan de energietransitie – elektrotechnische monteurs of zonnepaneel installateurs bijvoorbeeld - valt het percentage onvervulbare vacatures nog hoger uit. Hun specifieke kennis en vaardigheden zijn cruciaal bij de aanleg van bijvoorbeeld warmtepompen of zonnepanelen.

Voorbeelden van krappe beroepen in relatie tot energietransitie

Bron: ABN AMRO Economisch Bureau

Beleidsopties om het arbeidsaanbod te vergroten

In Groningen worden uitkeringsgerechtigden via het UWV in drie maanden opgeleid tot installateur van zonnepanelen. Het uitkeringsinstituut heeft klimaatbanen en vaardigheden voor de gebouwde omgeving [inzichtelijk gemaakt](#).

[Techniek Nederland](#) is een ander initiatief om het aanbod te helpen vergroten. De branchevereniging van installateurs heeft met de website Techniek Nederland een overzicht gepubliceerd van allerlei lokale overheidsplannen en educatiemogelijkheden.

Dergelijke initiatieven hebben navolging en opschaling nodig, wil het Kabinet de ambitie van 60 procent emissiereductie voor 2030 willen waar maken.

Bijlage:

Selectie van relevante beroepen voor de aanleg van energie-infrastructuur

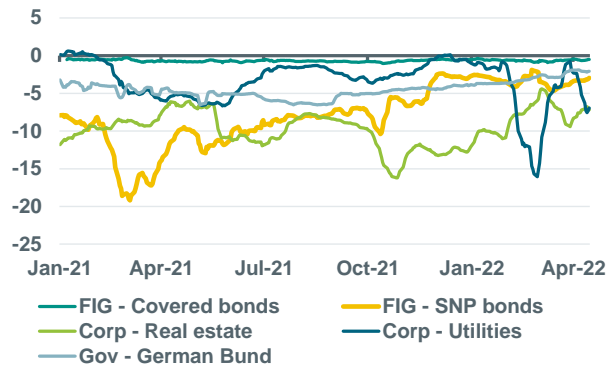
Monteur elektrische installaties	Tekenaar-werkvoorbereider installatietechniek
Monteur elektrotechnische panelen	Adviseur geotechniek
Hoofdmonteur elektriciteitsnetten	Allround monteur huisaansluitingen
Inspecteur elektrische installaties	Tekenaar-constructeur installatietechniek
Monteur elektriciteitsnetten	Distributiemonteur gas / water (transportleidingen)
Uitvoerder installatie (elektro)	Tekenaar pijpleidingsystemen
Elektrodelasser (niveau 3&4)	Netwerkbeheerder (hoger)
Meteropnemer gas, water, elektriciteit	Tekenaar-werkvoorbereider pijpleidingsystemen
Installatiemonteur dakwerk, sanitair, verwarming, gas- en waterleiding	Energie Prestatie Advisering (EPA)-medewerker
Onderhoudsmonteur dakwerk, sanitair, verwarming, gas- en waterleiding	Hoofduitvoerder grond-, weg- en waterbouw (gww)
Monteur laag- en middenspanningsnetten (kabelwerker)	Bedrijfsleider / ondernemer installatiebedrijf
Cad tekenaar installatietechniek	Isoleerder pijpen
Werkvoorbereider grond-, weg- en waterbouw (gww)	Milieudeskundige technologie
Hoofdmonteur midden- en hoogspanningsinstallaties	Constructeur pijpleidingsystemen
Werkvoorbereider / calculator installatietechniek	Ontwerper installatietechniek
Monteur centrale verwarming woningbouw	Manager installatiebedrijf
Kunststof deuren,- ramen- en kozijnenmaker	Projectleider kabel- en leidinginfra
Uitvoerder grond-, weg- en waterbouw (gww)	Werkvoorbereider / projectleider grond-, weg- en waterbouw (gww)
Projectleider grond-, weg- en waterbouw (gww)	Bedrijfsleider / ondernemer grond-, weg- en waterbouwbedrijf (gww)
Monteur midden- en hoogspanningsinstallaties	Ontwerper-constructeur pijpleidingsystemen
Projectleider installatietechniek	Afdelingsmanager energieproductiebedrijf
Calculator grond-, weg- en waterbouw (gww)	Ontwerper-constructeur installatietechniek
Isoleerder bouw	Ontwerper pijpleidingsystemen
Tekenaar installatietechniek	Tekenaar installatietechniek
Werkvoorbereider / calculator grond-, weg- en waterbouw (gww)	Cad tekenaar-werkvoorbereider installatietechniek
Recyclingmedewerker	Contractmanager grond-, weg- en waterbouw (gww)
Monteur centrale verwarming utiliteitsbouw	

Bron: UWV bewerking ABN AMRO Economisch Bureau

ESG in grafieken (Engels)

ABN AMRO Secondary Greenium Indicator

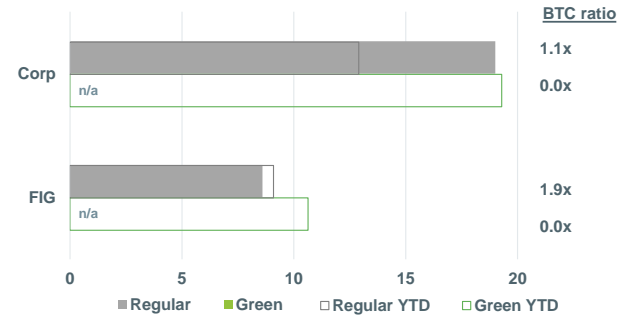
Delta (green I-spread – regular I-spread)

Note: Secondary Greenium indicator for Corp and FIG considers at least five pairs of bonds from the same issuer and same maturity year (except for Corp real estate, where only 3 pairs were identified). German Bund takes into account the 2030s and 2031s green and regular bonds. Delta refers to the 5-day moving average between green and regular I-spread. Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

ABN AMRO Weekly Primary Greenium Indicator

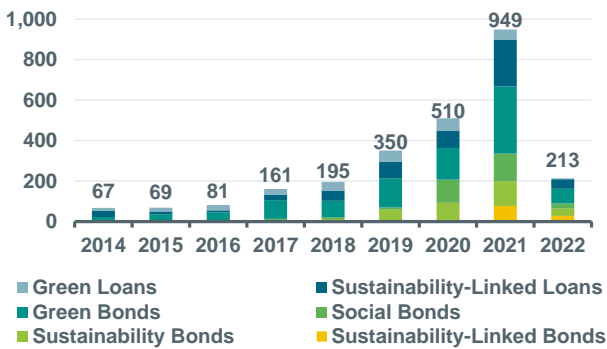
NIP in bps

Note: Data until 21-4-22. BTC = Bid-to-cover orderbook ratio. Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics.

Sustainable debt market overview

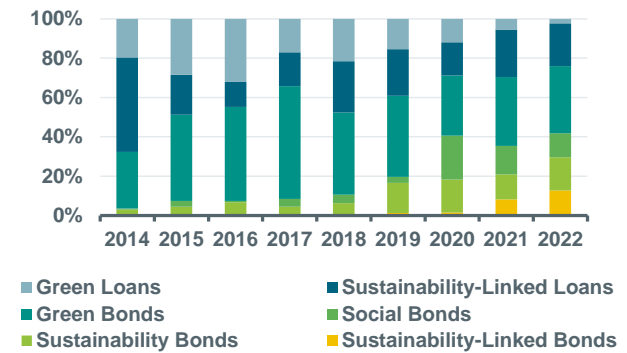
EUR bn

Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Breakdown of sustainable debt by type

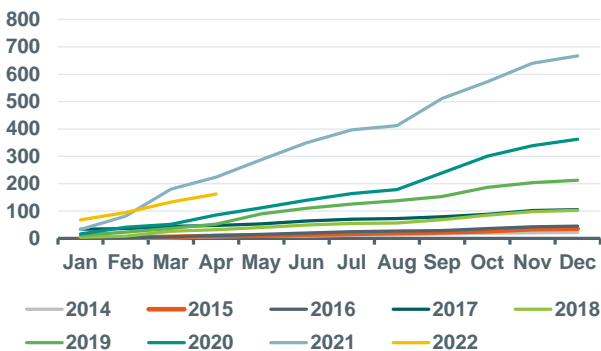
% of total

Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

YTD ESG bond issuance

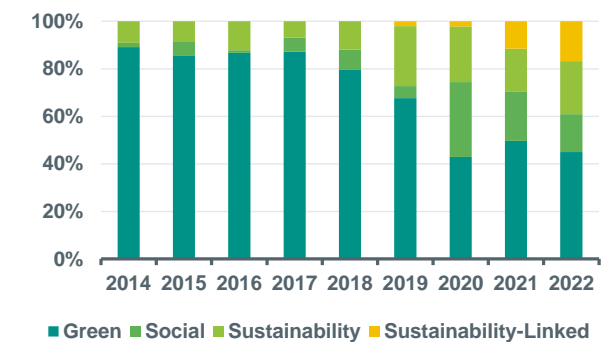
EUR bn

Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Breakdown of ESG bond issuance by type

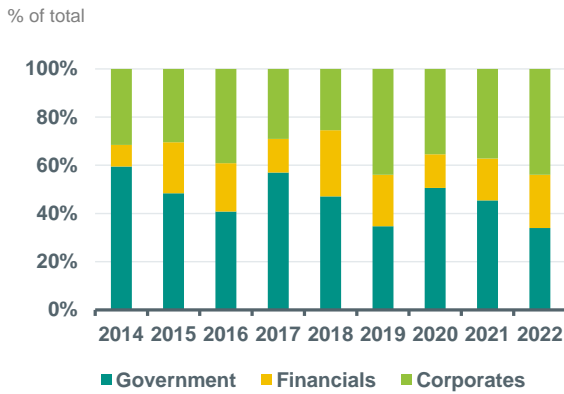
% of total

Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

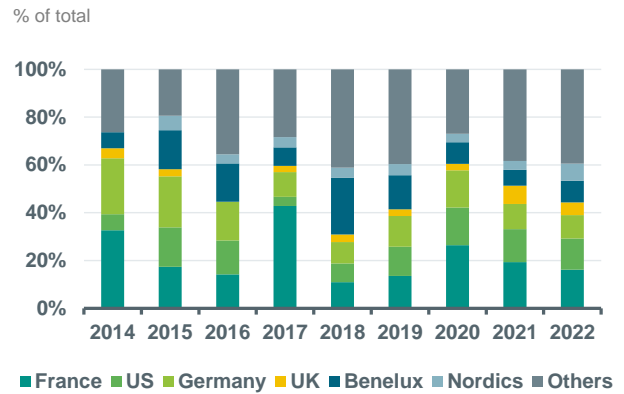
Figures hereby presented take into account only issuances larger than EUR 250m and in the following currencies: EUR, USD and GBP.

Breakdown of ESG bond issuance by sector

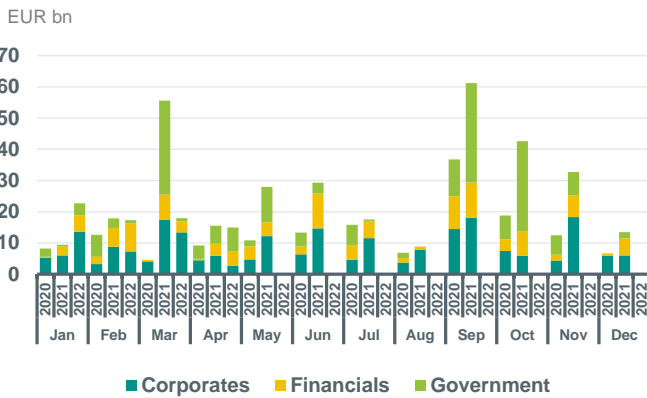
Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Breakdown of ESG bond issuance by country

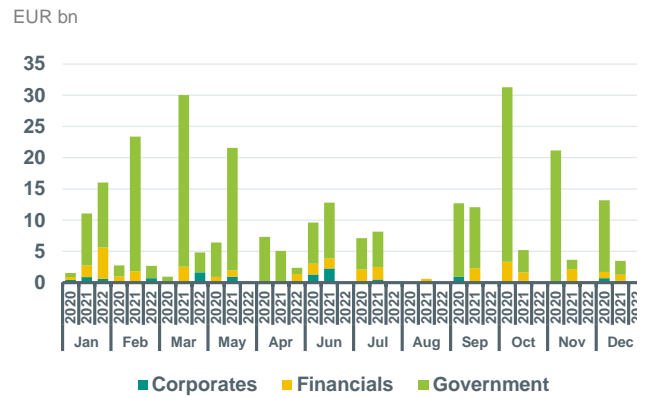
Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Monthly Green Bonds issuance by sector

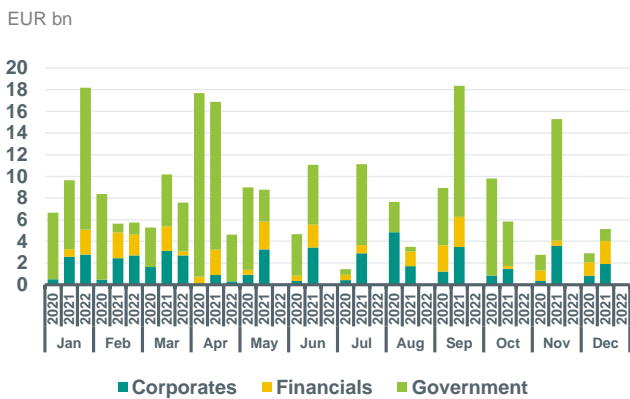
Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Monthly Social Bonds issuance by sector

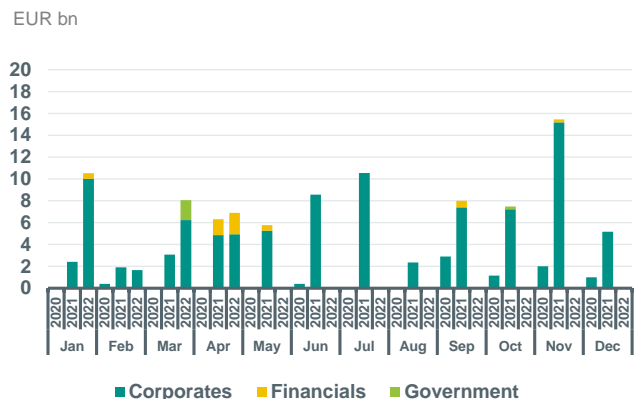
Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Monthly Sustainability Bonds issuance by sector

Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Monthly Sust.-Linked Bonds issuance by sector

Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

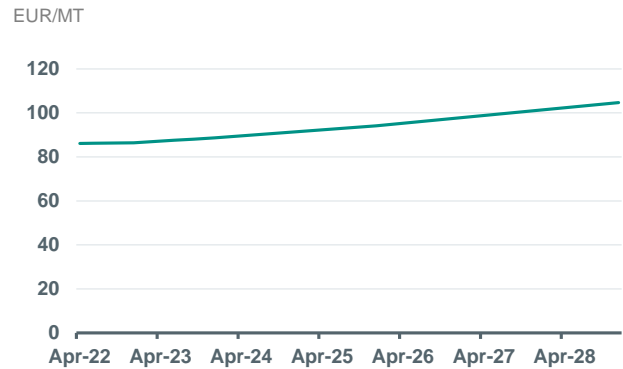
Figures hereby presented take into account only issuances larger than EUR 250m and in the following currencies: EUR, USD and GBP.

Carbon contract current prices (EU Allowance)

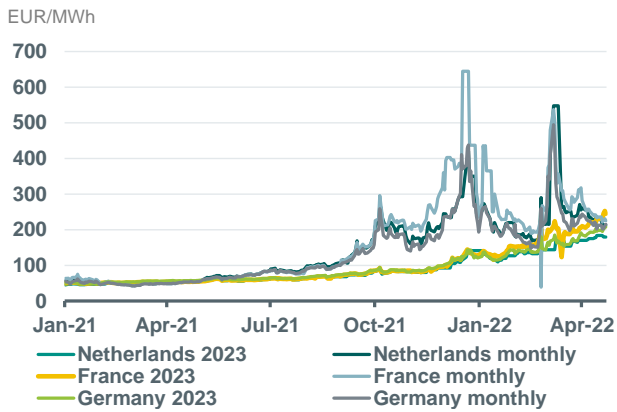
Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Carbon contract future prices (EU Allowance)

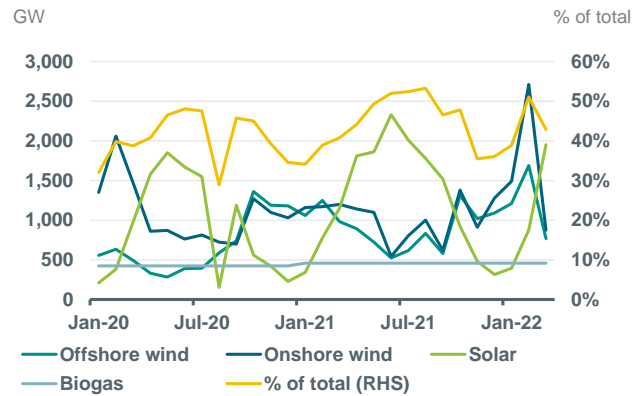
Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Electricity power prices (monthly & cal+1 contracts)

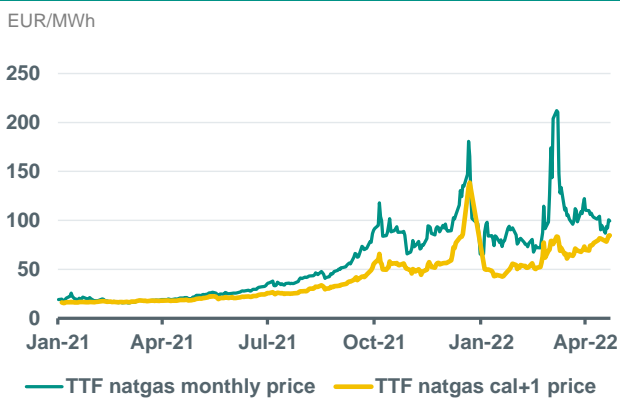
Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics. Note: 2023 contracts refer to cal+1

Electricity generation from renewable sources (NL)

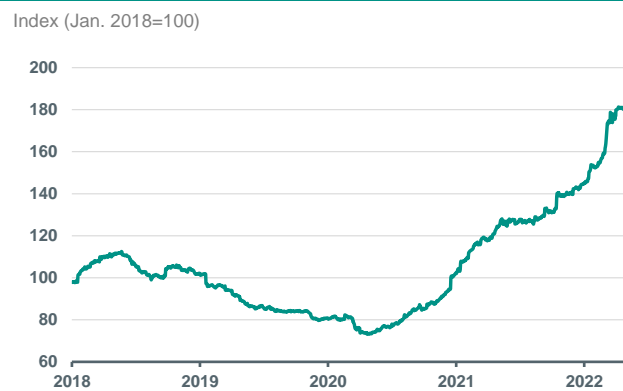
Source: Energieopwek (Klimaat-akkoord), ABN AMRO Group Economics

TTF Natgas prices

Source: Bloomberg, ABN AMRO Group Economics

Transition Commodities Price Index

Note: Average price trend of 'transition' commodities, such as: corn, sugar, aluminium, copper, nickel, zinc, cobalt, lead, lithium, manganese, gallium, indium, tellurium, steel, steel scrap, chromium, vanadium, molybdenum, silver and titanium. Source: Refinitiv, ABN AMRO Group Economics

DISCLAIMER

ABN AMRO Bank
Gustav Mahlerlaan 10 (visiting address)
P.O. Box 283
1000 EA Amsterdam
The Netherlands

This material has been generated and produced by a Fixed Income Strategist ("Strategists"). Strategists prepare and produce trade commentary, trade ideas, and other analysis to support the Fixed Income sales and trading desks. The information in these reports has been obtained or derived from public available sources; ABN AMRO Bank NV makes no representations as to its accuracy or completeness. The analysis of the Strategists is subject to change and subsequent analysis may be inconsistent with information previously provided to you. Strategists are not part of any department conducting 'Investment Research' and do not have a direct reporting line to the Head of Fixed Income Trading or the Head of Fixed Income Sales. The view of the Strategists may differ (materially) from the views of the Fixed Income Trading and sales desks or from the view of the Departments conducting 'Investment Research' or other divisions

This marketing communication has been prepared by ABN AMRO Bank N.V. or an affiliated company ('ABN AMRO') and for the purposes of Directive 2004/39/EC has not been prepared in accordance with the legal and regulatory requirements designed to promote the independence of research. As such regulatory restrictions on ABN AMRO dealing in any financial instruments mentioned in this marketing communication at any time before it is distributed to you do not apply.

This marketing communication is for your private information only and does not constitute an analysis of all potentially material issues nor does it constitute an offer to buy or sell any investment. Prior to entering into any transaction with ABN AMRO, you should consider the relevance of the information contained herein to your decision given your own investment objectives, experience, financial and operational resources and any other relevant circumstances. Views expressed herein are not intended to be and should not be viewed as advice or as a recommendation. You should take independent advice on issues that are of concern to you.

Neither ABN AMRO nor other persons shall be liable for any direct, indirect, special, incidental, consequential, punitive or exemplary damages, including lost profits arising in any way from the information contained in this communication.

Any views or opinions expressed herein might conflict with investment research produced by ABN AMRO.

ABN AMRO and its affiliated companies may from time to time have long or short positions in, buy or sell (on a principal basis or otherwise), make markets in the securities or derivatives of, and provide or have provided, investment banking, commercial banking or other services to any company or issuer named herein.

Any price(s) or value(s) are provided as of the date or time indicated and no representation is made that any trade can be executed at these prices or values. In addition, ABN AMRO has no obligation to update any information contained herein.

This marketing communication is not intended for distribution to retail clients under any circumstances.

This presentation is not intended for distribution to, or use by any person or entity in any jurisdiction where such distribution or use would be contrary to local law or regulation. In particular, this presentation must not be distributed to any person in the United States or to or for the account of any "US persons" as defined in Regulation S of the United States Securities Act of 1933, as amended.

CONFLICTS OF INTEREST/ DISCLOSURES

This report contains the views, opinions and recommendations of ABN AMRO (AA) strategists. Strategists routinely consult with AA sales and trading desk personnel regarding market information including, but not limited to, pricing, spread levels and trading activity of a specific fixed income security or financial instrument, sector or other asset class. AA is a primary dealer for the Dutch state and is a recognized dealer for the German state. To the extent that this report contains trade ideas based on macro views of economic market conditions or relative value, it may differ from the fundamental credit opinions and recommendations contained in credit sector or company research reports and from the views and opinions of other departments of AA and its affiliates. Trading desks may trade, or have traded, as principal on the basis of the research analyst(s) views and reports. In addition, strategists receive compensation based, in part, on the quality and accuracy of their analysis, client feedback, trading desk and firm revenues and competitive factors. As a general matter, AA and/or its affiliates normally make a market and trade as principal in securities discussed in marketing communications.

ABN AMRO is authorised by De Nederlandsche Bank and regulated by the Financial Services Authority; regulated by the AFM for the conduct of business in the Netherlands and the Financial Services Authority for the conduct of UK business.

Copyright 2022 ABN AMRO. All rights reserved. This communication is for the use of intended recipients only and the contents may not be reproduced, redistributed, or copied in whole or in part for any purpose without ABN AMRO's prior express consent.